

واعش در ترازوی حقوق بین الملل

آدین طلعت

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل دانشگاه علامه طباطبائی

مینا شریف مرادی

دانش آموخته کارشناسی ارشد حقوق بین الملل

سرشناسه	طلعت، آرمین، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	داعش در ترازوی حقوق بین الملل / آرمین طلعت، مینا شریف مرادی
مشخصات نشر	تهران: خرسندی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۳۱۱ ص
شابک	978-600-114-657-2
وضعیت فهرست نویسی	فیفا :
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۹۳]. ۳۰۸. نمایه
موضوع	داعش :
موضوع	: تروریسم -- پیشگیری -- همکاری های بین المللی
موضوع	: Terrorism -- Prevention -- International Cooperation :
موضوع	: تروریسم -- جنبه های حقوقی
موضوع	: Terrorism -- Legal Aspects
موضوع	: دخالت (حقوق بین الملل)
موضوع	: Intervention (International Law)
موضوع	: حقوق بین الملل بشردوستانه
شناسه افزودن	: شریف مرادی، مینا، ۱۳۶۷ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ط ۸ د ۵ / ۵۶۴۳۲ HV
رده بندی دیویی	: ۳۰۳ / ۶۰۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۱۸۵۰

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان ابانف نژاد، نرسیده به

خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۴ واحد ۱

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۹۱۰۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، تهران: ۶۶۴۱۰۲۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۲، تهران: ۶۶۹۵۰۷۵

فروشگاه شماره ۳: خیابان انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، دانشکده حقوق

دانشگاه آزاد، طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی) تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

داعش در ترازوی حقوق بین الملل

آرمین طلعت - مینا شریف مرادی

چاپ اول: ۱۳۹۵ - تیراژ: ۳۰۰ جلد - قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-657-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۶۵۷-۲

فهرست مطالب

۱۱	
۱۵	بخش نخست: کلیاتی در خصوص داعش
۱۵	گفتار نخست: ظهور و قدرت گرفتن داعش
۳۰	گفتار دوم: آینده‌نگاری و هدف دولت اسلامی عراق و شام (داعش)
۳۶	جمع‌بندی بخش
۳۹	بخش دوم: ماهیت حقوقی - داعش در حقوق بین‌الملل
۴۰	گفتار نخست - داعش دولت یا نه؟ در غیر دولت
۴۲	بند نخست - مفهوم دولت در حقوق بین‌الملل
۴۴	بند دوم - انطباق عناصر شاکیه دولت - مفهوم داعش در حقوق بین‌الملل
۴۴	۱. جمعیت دائمی
۴۷	۲. سرزمین معین
۴۹	۳. حکومت
۵۴	۴. صلاحیت ایجاد روابط بین‌المللی با سایر دولت‌ها
۵۸	گفتار دوم - داعش به عنوان بازیگر غیردولتی
۵۹	بند نخست - داعش به عنوان جنبش شورشی
۶۴	بند دوم - داعش به عنوان جنبش رهایی‌بخش ملی
۶۷	بند سوم - داعش به عنوان متجاوز خارجی
۷۱	بند چهارم - داعش به عنوان گروه تروریستی فراملی
۷۴	جمع‌بندی بخش
۷۷	بخش سوم: داعش و ماهیت مخاصمات مسلحانه سوریه و عراق
۷۸	گفتار نخست - ماهیت مخاصمه مسلحانه قبل از حمله نظامی کشورهای خارجی

- بند نخست - شرحی مختصر از مخاصمات مسلحانه بین المللی و غیر بین المللی ۷۹
- بند دوم - مخاصمه مسلحانه غیر بین المللی در سوریه ۸۲
- بند سوم - مخاصمه مسلحانه غیر بین المللی در عراق ۸۵
- گفتار دوم - ماهیت مخاصمه مسلحانه بعد از حمله کشورهای خارجی ۹۱
- گفتار سوم - چهارچوب تعهدات حقوق بین الملل بشر و بشردوستانه داعش در مخاصمات سوریه و عراق ۹۵
- بند نخست - التزام داعش به رعایت حقوق بین الملل بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه ۹۶
- بند دوم - التزام داعش به رعایت اصول اساسی حقوق بین الملل بشردوستانه ۱۰۱
۱. تعهد به رعایت اصل تفکیک ۱۰۲
- الف) تفکیک بین جمعیت نظامی و غیرنظامی ۱۰۳
- ب) تفکیک میان اهداف نظامی و غیرنظامی ۱۰۶
۲. تعهد به رعایت اصل تناسب ۱۰۷
۳. تعهد به رعایت اصل یاری مارتنس ۱۰۹
- بند سوم - تعهد به رعایت حقوق بین الملل بشردوستانه مرتبط با اموال و ابنیه غیرنظامی (فرهنگی) توسط داعش ۱۱۱
- بند چهارم - داعش ناقض اصول راهبری در مخاصمات مسلحانه ۱۱۸
- جمع بندی بخش ۱۲۰
- بخش چهارم: داعش و عدالت کیفری ۱۲۳
- گفتار نخست - جنایات ارتكابی توسط داعش ۱۲۶
- بند اول - جنایت علیه بشریت ۱۲۷
- بند دوم - جرم نسل زدایی ۱۳۳
- بند سوم - جرایم جنگی ۱۴۲
- گفتار دوم - عدالت کیفری ۱۴۹
- بند اول - دادگاه های ملی ۱۵۰
- بند دوم - دادگاه اختصاصی ۱۵۴
- بند سوم - دیوان بین المللی کیفری ۱۵۸
- جمع بندی بخش ۱۶۲
- بخش پنجم: تعهدات دولت ها در مقابله با گروه تروریستی داعش ۱۶۷
- گفتار نخست - مفهوم تروریسم ۱۶۸
- گفتار دوم - تعهدات دولت ها در مقابله با تروریسم ۱۷۱

گفتار سوم - قطعنامه‌های شورای امنیت راجع مقابله با گروه تروریستی داعش	۱۸۰
گفتار چهارم - رعایت حقوق بین الملل بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه در مبارزه با تروریسم	۱۸۵
جمع‌بندی بخش	۱۹۱
بخش ششم: بحران انسانی ایجادشده توسط داعش در پرتو مسئولیت حمایت	۱۹۵
گفتار نخست - مسئولیت حمایت سبری در مقابل نقض‌های فاحش حقوق بین الملل بشر	۱۹۶
۱- نخست - زمینه‌های شکل‌گیری دکترین مسئولیت حمایت	۱۹۸
۲- دوم - ظهور دکترین مسئولیت حمایت	۲۰۰
گفتار دوم - اسرای عملی مسئولیت حمایت	۲۰۵
۱- بند نخست - اعلان مسئولیت حمایت در بحران سوریه و عراق	۲۰۸
۲- بند دوم - شکست سرایت حمایت در بحران سوریه و عراق	۲۱۰
جمع‌بندی بخش	۲۱۴
ملاحظات پایانی	۲۱۵
ضمایم	۲۲۱
قطعنامه ۲۱۶۹ (۲۰۱۴) - مصوب ۲۰ جولای ۲۰۱۴ شورای امنیت در جلسه ۷۲۳۰، ۷۲۳۱، ۷۲۳۲، ۷۲۳۳	۲۲۳
قطعنامه ۲۱۷۰ (۲۰۱۴) - مصوب ۱۵ اوت ۲۰۱۴ شورای امنیت در جلسه ۷۲۴۲، ۷۲۴۳، ۷۲۴۴، ۷۲۴۵	۲۲۳
جنگجویان تروریست خارجی	۲۴۰
تأمین مالی تروریست‌ها	۲۴۲
تحریم‌ها	۲۴۴
گزارش دهی	۲۴۵
ضمیمه	۲۴۷
۱. عبدالرحمان محمد ظافر الدیسی الجهنی	۲۴۷
۲. حجاج بن فهد العجمی	۲۴۷
۳. ابو محمد عدنانی	۲۴۷
۴. سعید عارف	۲۴۸
۵. ابو محسن عبدالله ابراهیم الجارخ	۲۴۸
۶. حمید حامد جمید ال علی	۲۴۸
قطعنامه ۲۱۷۸ (۲۰۱۴) - مصوب ۲۴ سپتامبر ۲۰۱۴ شورای امنیت در جلسه ۷۲۷۲، ۷۲۷۳، ۷۲۷۴، ۷۲۷۵	۲۴۹
همکاری بین‌المللی	۲۶۱

۱۰. ♦ داعش در ترازوی حقوق بین الملل

۲۶۲.....	مبارزه با افراط گرایی خشونت آمیز به منظور جلوگیری از تروریسم
۲۶۴.....	نقش سازمان ملل متحد بر تهدید جنگجویان تروریست خارجی
۲۶۹.....	قطعه نامه ۲۱۹۹ (۲۰۱۵) - مصوب ۱۲ فوریه ۲۰۱۵ شورای امنیت در جلسه ۷۳۷۹.....
۲۷۵.....	خرید و فروش نفت
۲۸۰.....	میراث فرهنگی
۲۸۱.....	اعانات خارجی و آدم ربایی با هدف اخذ پول
۲۸۳.....	بانکداری
۲۸۳.....	تجارت و ابزار آلات مربوطه
۲۸۴.....	بلو کردن دارایی ها
۲۸۵.....	نزارش دهم
.....	قطعه نامه ۲۱۹۹ (۲۰۱۵) - مصوب ۲۰ نوامبر ۲۰۱۵ شورای امنیت در جلسه شماره
۲۸۷.....	۷۵۶۵
۲۹۳.....	فهرست منابع
۳۰۹.....	نمایه

مقدمه

کتاب «داعش در ترازوی حقوق بین‌الملل» که در اختیار دارید نگاهی مختصر و جامع به گروه تروریستی داعش و اعمال و اقدامات آن مطابق با موازین حقوق بین‌الملل است. محور داعش و ارتکاب جنایاتش لکه‌ننگی بر دامن بشریت نهاده است. اعمال وحشیانه و غیرانسانی داعش به حدی شنیع می‌باشند که نمی‌توان هیچ لفظی که در مورد این همه قساوت باشد برای آن پیدا نمود. ضعف حکومت‌های عراق و سوریه از یک سو و سکوت معنی‌دار کشورهای غربی در قبال افراط‌گرایی در این دو کشور از سوی دیگر، موجب شد که تروریست‌های تکفیری از این فرصت نهایت استفاده را برده و دور هم گرد آمده و گروهی را تشکیل دهند که هر روز به تعداد سرطانی گسترش و دامنگیر جهان شود. در کتاب حاضر سعی شده که مابین این گروه تروریستی و اقداماتش و همچنین اقدامات جامعه جهانی در قبال چنین پدیده‌ای در قالب پنج بخش توضیح و تشریح شود.

بخش نخست کتاب راجع به ظهور و چگونگی قدرت گرفتن داعش، ایدئولوژی و هدف آن و همچنین نگاهی دقیق‌تر به سرکردگان داعش و چگونگی تکامل این گروه تروریستی می‌باشد. در این بخش، ارتباط گروه

تروریستی داعش با سایر گروه‌های تروریستی مانند القاعده و جبهه النصره به تصویر کشیده شده است. هدف از معرفی این گروه در این بخش، آشنایی خوانندگان محترم با داعش و ایدئولوژی افراطی آن است.

بخش دوم کتاب راجع به این موضوع است که آیا داعش مطابق با موازین و مقررات حقوق بین‌الملل دولت نامیده می‌شود یا خیر؟ در این بخش ابتدا بر اساس تعریف کنوانسیون مونته‌ویدئو از دولت و عناصر تشکیل‌دهنده آن تعریف و سپس هریک از عناصر دولت را برای درک و ملموس نمودن موضوع بررسی خواهد کرد. خوانندگان محترم بر گروه تروریستی داعش اعمال نموده‌ایم. البته این بخش فقط به این موضوع ختم نمی‌شود بلکه هدف اصلی بخش این است که ماهیت حقوقی داعش تبیین کند. بدین معنا که اگر داعش دولت نیست پس این بازیگر غیردولتی را چه نامیم که شایسته آن باشد. از این‌رو، در آخر این بخش به ماهیت داعش بر اساس چهار باب حقوق بین‌الملل تبیین شده است.

بخش سوم کتاب راجع به نوع و ماهیت مخاصمات مسلحانه‌ای است که در دو کشور عراق و سوریه در جریان می‌باشد. عبارات دیگر نوع و ماهیت مخاصمه مسلحانه‌ای است که داعش به عنوان یکی از طرفین این مخاصمه درگیر آن می‌باشد یا بر علیه آن وجود دارد. هدف از تبیین ماهیت مخاصمه مسلحانه در این بخش، تشریح و تعیین گستره و دامنه شمول تعهدات طرفین متخاصم می‌باشد. هدف این بخش تبیین تعهدات طرفین مخاصمه مزبور (نیروهای داعش، کشور عراق، کشور سوریه و کشورهایی که در جنگ علیه داعش در سوریه و عراق می‌جنگند) مطابق حقوق بین‌الملل است.

بخش چهارم کتاب راجع به جنایات و اعمال وحشیانه‌ای است که نیروهای داعش مرتکب شده‌اند. این اعمال به حدی شنیع غیرانسانی هستند که مصداق جرایم بین‌المللی می‌باشند. در این بخش تشریح شده که داعش مرتکب جرایم جنگی، نسل‌زدایی و جرایم علیه بشریت شده است. همچنین در پایان بخش سازوکارهای حقوقی موجود در نظام حقوق بین‌الملل جهت تعقیب و مجازات سران و نیروهای داعش با تکیه بر دیدگاه عدالت کیفری مورد اشاره قرار گرفته‌اند.

بخش پنجم کتاب که بخش آخر کتاب نیز می‌باشد راجع به تعهدات همه کشورها در مقابل داعش با اتکا بر تعهدات آنها برای مقابله با تروریسم است. در این بخش بر این تأکید می‌گردد که تعهدات به قطعنامه‌های شورای امنیت و تعهداتی را که شورای امنیت برای کشورها جهت مقابله با تروریست‌ها بر شمرده، اشاره شده است. در آخر این بخش بدترین مسئولیت حمایت پرداخته شده و زمینه نظری و عملی آن تشریح شده است. در آخر به این امر پرداختیم که آیا امکان توسل به دکتین مسئولیت حمایت برای حمایت از شهروندان به‌ویژه در سوریه وجود دارد یا خیر؟ همچنین در آخر این بخش، ترجمه فارسی قطعنامه‌های شورای امنیت در خصوص داعش به پایان کتاب منضم شده‌اند.

در آخر و به رسم ادب از دو استاد عالم و فاضل حقوق بین‌الملل، دکتر همایون حبیبی و دکتر سید قاسم زمانی اعضای هیئت علمی دانشکده علوم سیاسی و حقوق علامه طباطبائی کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم. این دو استاد همیشه بنده را مورد لطف و عنایت خویش قرار داده و بدون شک اگر عنایت و لطف ایشان نبود، این اثر خلق نمی‌شد. همچنین از سرکار خانم زهرا حاجی‌پور بسیار سپاسگزارم که با نمونه‌خوانی دقیق خویش و ویرایش این

کتاب بنده را یاری کردند. تشکر ویژه‌ای دارم از پدر و مادر و برادران و خواهران عزیزم که با دلگرمی هایشان همیشه بنده را مورد حمایت خویش قرار داده‌اند.

آرمین طلعت

پاییز ۱۳۹۵

www.ketab.ir